

Nr 166.

Av herr **Forssell**, om anvisande för allmänna budgetändamål av visst belopp ur rusdrycksmedelsfonden m. m.

I en denna dag väckt motion har jag framställt förslag om avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 33 vid årets riksdag. Vid sådant förhållande är jag skyldig framlägga förslag till tackning av den lucka i budgeten på kronor 12 millioner, som skulle uppkomma vid ett bifall till den av mig väckta motionen.

De skäl jag anfört för mitt berörda avslagsyrkande äga även giltighet mot ett förslag att i stället höja skatteprocenten på den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten. Framför ett anlitande av den direkta beskattningens förhöjning vill jag förorda, att staten i den förhandenvärande situationen tillgodogör sig de besparingar, som uppkommit genom vissa avsättningar sedan åtskilliga år tillbaka av en del statsinkomster (från sprit och maltbeskattningen samt vissa vinst- och räntemedel). De besparingar man då har att räkna med ligga ju dels i den s. k. rusdrycksmedelsfonden, dels i den s. k. fonden för statsskuldens amortering.

Enligt bestämmelserna för den förstnämnda fonden skola dess medel användas för reglering av sådana ekonomiska förhållanden, som kunna bli en följd av mera ingripande åtgärder till »rusdryckshanteringens» begränsande eller avveckling, varjämte bidrag av fonden även skola kunna lämnas till åtgärder för »nykterhetens främjande». Emellertid har det visat sig, att man åt sistnämnda syfte kommit att giva en så extensiv tolkning, att det nu med allt fog kan sägas, att hemul finnes för fondens ianspråktagande för allmänt budgetsyfte. Det befinnes t. ex., att fondens ränteavkastning med betydande belopp använts för sinnesslöanstalten i Lund. Något sammanhang mellan denna användning av fondens medel och åtgärder för nykterhetens främjande torde få anses obefintligt. Det ligger också i öppen dag, att den tolkning, som sålunda givits åt reglerna, då fråga varit om *fondräntornas* användande, också måste äga giltighet vid eventuellt användande av fondens *kapital*.

Vad angår ett användande av fondens kapital, har det i den offentliga diskussionen uppgivits, att ett sådant användande skulle vara uteslutet av den anledningen, att kapitalet vore så bundet, att det icke kunde frigöras, i vart fall icke för begagnande under budgetåret 1932—1933.

Denna uppgift torde dock vila på en feluppfattning av fondmedlens placering. Statskontorets fondbyrå har på min begäran lämnat mig en tablå över fondmedlens placering, som jag här avtrycker:

P. M. ang. rusdrycksmedelsfonden.

Rusdrycksmedelsfondens kapitaltillgångar voro den 30 juni 1931 placerade på följande sätt:

Försträckning till bostadslånefonden	76,759,247:30
Obligationer	9,193,271:14
Inteckningslån	15,546,000:—
Innestående hos privatbanker	1,750,771:92
	<hr/> 26,490,043:06

Summa bruttotillgångar kr. 103,249,290:36

Avgår:

Skuld till statsverket på grund av överplacering	66,452:16
--	-----------

Nettotillgångar kr. 103,182,838:20

Stockholm, statskontorets fondbyrå den 20 januari 1932.

Evert Björn.

Kamrerare.

Av denna tablå framgår, att av fondens nettotillgångar, eller kr. 103,182,838:20, kr. 76,759,247:30 äro bundna i långtidsengagemang. Över 26 millioner kronor äro placerade så, att de på relativt kort tid kunna frigöras. Vad särskilt posten inteckningar angår, är det ju att märka, att statskontoret har rätt att uppsäga dem med 6 månaders varsel samt vidare att kontoret med all sannolikhet är i tillfälle att överflytta en mycket stor del därav till andra under kontorets vård stående fonder, vadan gäldenärer, som träffades av uppsägningar, icke skulle behöva försättas i svårigheter vid en förvandling av rusdrycksmedelsfondens inteckningar i kontanta medel.

Inga som helst svårigheter lära sålunda föreligga att ur denna fond för budgetåret 1932—1933 frigöra de tolv millioner kronor, som bliva erforderliga vid ett avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 33. I själva verket vore det frestande att gå ändå längre och föreslå, att hela den del av rusdrycksmedelsfondens tillgångar, som ej äro bundna i långtidsengagemangen för bostadslånefondens räkning, gjordes likvid och överfördes till statsverkets kassafond. Några hänsyn till den »reglering av sådana ekonomiska förhållanden, som bliva en följd av mera ingripande åtgärder till rusdryckshanteringens begränsande eller avveckling» torde därvid ej längre behöva stå hindrande i vägen. Skulle verkligen det nu

pågående arbetet på rusdryckslagstiftningens område leda fram till åtgärder, krävande reglering av vissa ekonomiska förhållanden, torde denna reglering bättre finansieras på annat sätt. Men tanken att radikalt bryta med det irrationella systemet med särskilda fonder, som bildas ur speciellt anvisade inkomstkällor och vilka åtminstone formellt bindas för vissa utgifter, torde alltså få ställas som ett framtidsmål. Detta gäller självfallet även om den s. k. fonden för statsskuldens amortering.

Sedan det visat sig, att den del av rusdrycksmedelsfondens tillgångar, som lätt kan göras likvid, är så betydande, att blott mindre än hälften därav behöver tagas i anspråk för att till statsverket kunna överföra de erforderliga kr. 12 millioner, har det ej längre varit påkallat att ifrågasätta den utväg, som annars erbjudit sig, att nämligen ur sistnämnda fond, fonden för statsskuldens amortering, anskaffa nödiga fyllnadsmedel.

Jag föreslår alltså, att riksdagen med den rättighet och rörelsefrihet, som enligt grundlagarna tillkommer densamma, vidtager sådana ändringar i gällande regler för användandet av rusdrycksmedelsfonden, att av dess kapital kr. 12 millioner under budgetåret 1932—1933 tillföras statsverket. En följd av denna åtgärd måste emellertid bli, att medel anskaffas för att fylla den minskning i fondens ränteavkastning, som givetvis inträder genom den ifrågasatta anordningen. Sådan medelanskaffning skulle ju icke vara erforderlig, därest fondens räntor lades till kapitalet. Men så är icke förhållandet.

Då det i statsverkspropositionen (se Utgifter för kapitalutlägg, bil. 3, sid. 5) talas om »avsättning» till rusdrycksmedelsfonden av fondens ränteavkastning, är nämligen detta ett i sak vilseledande uttryckssätt. Denna »avsättning» till fonden är numera allenast ett led i en rad bokföringsarrangemang, som utmyнна i att sagda avkastning till slut hamnar hos statsverket och av detsamma på ovan antytt sätt nyttjas till diverse budgetändamål.

Huru stor fondens ränteförlust och därigenom minskningen av fondens inbetalning till statsverket skulle bli genom en anordning sådan som den av mig föreslagna, låter sig nu icke ens gissningsvis beräkna. Skillnaden mellan det av statsverket från fondens avkastning för budgetändamål beräknade beloppet och ränteavkastningen sådan den 1932—1933 skulle bli, därest 12 millioner kronor komme att rekvireras från fonden, torde kunna täckas från fonden för statsskuldens betalning. Skillnaden torde kunna bli ganska obetydlig.

Med stöd av det anförda föreslår jag,

1:o) att riksdagen måtte ur den s. k. rusdrycksmedelsfonden för budgetåret 1932—1933 anvisa kr. 12 millioner

att till statsverket utbetalas för allmänna budgetändamål; samt

2:o) att skillnaden mellan det belopp statsverket beräknat erhålla från fondens avkastning och denna avkastning, sådan den skulle bli, om riksdagen godkänner det i punkt 1:o) föreslagna arrangemanget, täckes från fonden för statsskuldens amortering.

Stockholm den 22 januari 1932.

Arne Forssell.